

2021

SANSKRIT — GENERAL

Paper : SEC-B-2

(Yogasūtra of Patañjali)

Full Marks : 80

The figures in the margin indicate full marks.

*Candidates are required to give their answers in their own words
as far as practicable.*

Section – A

(Marks : 20)

1. अधोलिखितेषु पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः (तेषु एकः संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च लेखनीयः)। 2×5
- (a) किमुच्यते भवप्रत्ययः?
- (b) आसन्नसिद्धिर्भवति कस्य?
- (c) अन्तरायाः कतिविधाः? ते च के?
- (d) सविकल्पयोगस्य नामान्तरं किम्? कथं उच्यते?
- (e) सूक्ष्मविषयसमाधीनां कः सर्वोत्तमः? किं च कारणम्?
- (f) कथं कैवल्यप्राप्तिर्भवति?
- (g) चित्तस्य स्थितिलाभः कथं सम्भवति?
2. अधोलिखितेषु टीकाद्वयं लेखनीयम्। 5×2
- (a) समाधिपादे ईश्वरः
- (b) निर्विचारसमाधिः
- (c) सम्प्रज्ञातः समाधिः
- (d) प्रणवः।

Please Turn Over

Section – B

(Marks : 30)

3. अधोलिखितेषु दश प्रश्नाः संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च समाधेयाः।

2×10

- (a) क्रियायोगस्य कति विभागाः? ते च के?
- (b) पञ्चक्लेशाः के?
- (c) कथं विवेकिनः सर्वं दुःखम्?
- (d) का नाम अस्मिता?
- (e) शौचात् किं भवति?
- (f) के पञ्चनियमाः?
- (g) किं नाम दृश्यम्?
- (h) संयोगस्य हेतुः कः? कः संयोगाभावः?
- (i) के तावत् अष्टांगयोगाः?
- (j) किं नाम महाव्रतम्?
- (k) कथं आसनसिद्धिर्भवति?
- (l) रिक्तस्थानं पूरणीयम् (द्वयोः)।
 - (I) _____ हानोपायः।
 - (II) _____ प्रात्याहारः।

4. टीकाद्वयं लेखनीयम्।

5×2

- (a) अविद्या
- (b) प्रज्ञा
- (c) यमः
- (d) प्राणायामः।

Section – C

(Marks : 30)

5. अधोलिखितेषु सप्त प्रश्नाः संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च समाधेयाः।

2×7

- (a) समाधेः लक्षणं किम्?
- (b) “धर्मी” इत्यस्य लक्षणं किम्?

- (c) कस्मात् सर्वभूतज्ञानं जायते?
 (d) योगसूत्रस्य कानि चतुष्पादानि?
 (e) कः संयमः? संयमसिद्धेर्भवति किम्?
 (f) योगदर्शने काः अष्टसिद्धयः?
 (g) स्वार्थसंयमात् के जायन्ते?
 (h) कदा सम्भवति परशरीरावेशः?
 (i) रिक्तस्थानं पूरणीयम् (द्वयोः)।
 (I) हृदये _____ ।
 (II) _____ सिद्धदर्शनम्।

6. इन्द्रियाणां पञ्चावस्था लेखनीया। तस्याः सिद्धिश्च वर्णनीया।

5+5

अथवा,

परिणामः कतिविधः? किं च लक्षणम्? तेषु कस्यचिदेकस्य व्याख्या कार्या।

1½+4½+4

7. अधोलिखितयोः एकस्य व्याख्या कार्या

6×1

- (a) स्थूलस्वरूपसूक्ष्मान्वयार्थवत्त्वसंयमाद् भूतजयः।
 (b) देशबन्धश्चित्तस्य धारणा।
